

М. О. Кириченко, доктор філософії, професор

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Досліджувана проблема є надзвичайно актуальною в сучасну епоху, яка потребує формування ідеології інформаційного суспільства, що повинна відіграти конструктивно-мобілізуючу роль, перейти від насильства до мотивації та набути суб'єктності для всіх. Предметом дослідження є ідеологія інформаційного суспільства як складний соціальний феномен і динамічний процес. Висновок – формування ідеології інформаційного суспільства може сприяти виходу України з кризи, об'єднати націю та сприяти інноваційному розвитку суспільства.

Ключові слова: *ідеологія інформаційного суспільства, конструктивно-мобілізуюча роль, мотивація, суб'єктність, інноваційний розвиток суспільства.*

Постановка проблеми. Досліджувана проблема є надзвичайно актуальною в сучасну епоху, тому що вона відіграє конструктивно-мобілізуючу роль, щоб об'єднати все суспільство і набути суб'єктності для всіх. Ідеологія інформаційного суспільства повинна виступити для України «економічним дивом», основою благополуччя і добробуту для всіх. Саме концептуалізації цієї ідеї і присвячена дана стаття.

У соціальній філософії ідеологія інформаційного суспільства має декілька вимірів і смислів, які вимагають серйозного наукового осмислення та системного аналізу [1, с. 69–78].

Результати аналізу наукових джерел і публікацій засвідчили, що теоретичні основи даного дослідження закладені перш за все дослідженнями у сфері постіндустріалізму та формування інформаційного суспільства. До засновників даного наукового напрямку слід віднести З. Баумана, Д. Белла, Дж. Гелбрейта, Р. Дарендорфа, М. Кастельса, М. Маклюєна, Дж. Нейсбіта, А. Портера, Р. Престуса, О. Тоффлера, А. Турена, Ф. Фукуяму, Д. Еймора, А. Етціоні та ін. Значну роль у формуванні парадигми інформаційного суспільства відіграли такі вчені, як В. Андрущенко, О. Данильян, О. Дзьобань, Д. Дубов, С. Жданенко, В. Воронкова, Ю. Калиновський, О. Кивлюк, В. Кремень, Є. Мануйлов, Н. Моїсєєв, О. Прудникова, О. Пунченко, Д. Свириденко, О. Соснін, А. Ярошенко. У контексті даної проблеми, на нашу думку, однією з найбільш показових є наукова позиція щодо Інтернету як глобальної тенденції розвитку інформаційного суспільства [2, с. 174–179].

Мета статті – виявити методологічні основи формування ідеології інформаційного суспільства в контексті методів і підходів – інформаціологічного, синергетичного, системного, семіотичного.

Виклад основного матеріалу. Ідеологія інформаційного суспільства – це система концептів-ідей парадигм, в яких дискурсивно осмислюються відносини індивідів до інформаційного соціуму, яку слід експлікувати як поліфункціональну модель соціальної організації та взаємодії індивідів [3, с. 16–25]. Ідеологія інформаційного суспільства позиціонує інтереси соціальних груп, включаючи їх цінності, ідеали, норми, правила, настанови розвитку даного виду соціуму та відображає цілеінтенціональну організаційну діяльність щодо екстраполяції в соціальну та індивідуальну свідомість норм і цінностей інформаційної культури, призначених для розвитку соціальних, політичних, духовних процесів у державі. Ідеологія інформаційного суспільства – це процеси еволюції ідей у розвитку інформаційного соціуму та розвитку свідомості людини, вироблення спільності інтересів-потреб у державі та програм розвитку інформаційного суспільства, визнання ідеології як сукупності принципів і переконань, в основі якої лежить інформаційна картина світу як соціокультурна реальність, відзначають О. Данильян і О. Дзьобань [4, с. 573–578].

Інформаційну ідеологію слід розглядати як концепцію розвитку соціуму, якою керується індивід, образ моделі в єдності соціальних та духовних процесів. В основі ідеології інформаційного суспільства лежить ідея інформації чи інформатизації як головного принципу концептосфери суспільства, в якій відображаються соціальні, філософські, політичні, наукові смисли-матриці розвитку даного соціуму, а також світоглядні й загальнотеоретичні засади [5].

Слід виявити розвиток інформаційної картини світу в контексті перспектив сучасної науки [6], в основі якої – проблеми формування ідеології інформаційного суспільства, урахування мотиваційної сторони діяльності людини, адже ідеологія через посередництво формулювання цілей дає людям відчуття перспективи, віри в майбутнє, оптимізм, направлена на досягнення певного єднання людини і соціуму. У фокусі світовідчуття ідеології інформаційного суспільства – деяка ідея, здатна вивести суспільство на рівень конкурентоспроможності, об'єднати навколо цієї ідеї більшість населення, направити його на потреби задля прискореного економічного розвитку, що базується на ініціативі і творчості, досягненні успіху, створенні більш високої додаткової вартості при врахуванні загроз, пов'язаних з інформаційно-комунікаційною діяльністю [7, с. 24–34].

Пошук ідеї інформаційного суспільства активно відбувається в Україні, промислове та технологічне відставання якої від світових економічних лідерів зростає надзвичайно швидко. Ідея інформаційного суспільства як вищої форми

розвитку соціуму може об'єднати народ, особливо молодь, тому що до інформатизації причетна більшість населення. Основою ідеологій інформаційного суспільства в багатьох розвинутих країнах передбачались заходи у вирішенні завдань, направлених на ініціювання віри у свої власні сили і творчі здібності, моральні, культурні та духовні смисли існування нації і людини. Тому мова повинна йти про ідею більш інноваційного типу розвитку соціуму, яка може об'єднати весь народ на вирішення певних цілей держави. Можливо, такою ідеєю може стати ідея «Інформаційне суспільство заради процвітання і добробуту всіх людей». Адже ХХІ ст. – це століття багатства інформації, доступності освіти, науки і культури, завдяки чому можна достатньо швидко наздогнати розвинуті країни і здійснити «економічне чудо», яке здійснили Японія, Корея, Сінгапур, Малайзія.

Як свідчить аналіз розвитку передових високорозвинутих країн, ідеологія інформаційного суспільства – це ілюстрація переведення господарсько-економічного розвитку країни на інноваційний шлях розвитку.

Перший спосіб такого досягнення – побудувати ідеологію інноваційної моделі інформаційного суспільства через посередництво співвідношення понять модернізації з рядом понять: ідеологія та інноваційна освіта, інформаційне суспільство як новий спосіб соціальної взаємодії [8, с. 3–11].

Другий спосіб – інструментальний: яким чином слід досягнути вирішення цієї проблеми, які інструменти слід використати, щоб у найкоротший час сформувавши умови для переходу країни на інтенсивне використання досягнень інформаційного суспільства «заради благополуччя і добробуту всіх людей». Як справедливо зазначає О. Дзьобань, інформаційну культуру доцільно розглядати не в психологічному і не в педагогічному контексті, а як визначення об'єктивних і суб'єктивних умов ефективного оволодіння інформаційною технікою, а також умінням користуватися персональними комп'ютерами й інформаційними мережами зі здатністю адаптуватися до механізмів їх дії. Саме така реальність і стає предметом наукового дискурсу інформаційного суспільства [4, с. 573–578].

Ідеологія інформаційного суспільства виконує такі функції:

1) включає в себе ідеально-типізований образ оптимальної поведінки і діяльності держави, суспільства, його окремих інститутів, а також індивідів на користь себе та суспільства в цілому та набуття індивідами суб'єктності в масштабах усієї країни (програмно-цільова функція);

2) об'єднує всі соціальні групи на розсудковому, емоційному та ціннісному рівнях у рамках інформаційного цілого та інтегрує громадян з метою набуття ними суб'єктності в межах держави (інтегративна функція);

3) маніфестує собою певний спосіб інтеграції індивідів у єдиний інформаційний простір країни, направлений на взаємовпорядкування приватного

і загального інтересу, взаємодії індивідів усередині соціуму та на міжнародній арені, слугує фактором формування стійких і гармонійних відносин між громадянами, державою, бізнесом (регулятивна функція);

4) мобілізує громадян на здійснення колективних дій, що виходять за межі кола повсякденності, слугують формуванню ідей оптимізму та впевненості з метою досягнення благополуччя та добробуту всіх, пропонуючи сучасні зразкові засоби вирішення проблем суспільства, включаючись в інтернет-економіку (мобілізуючо-конструктивна функція).

Як відзначають О. Дзьобань і Є. Мануйлов, на сучасному етапі культура інформаційного суспільства, протиріччя в культурі породили системну кризу відповідальності в результаті відходу від лінійного традиційного розвитку [9, с. 24].

Усі аспекти формування ідеології інформаційного суспільства покликані розглянути як головний критерій формування інформаційної картини світу як результату відображення генезису базових форм буття [10, с. 26–36]. Проте успішність побудови інформаційного суспільства не зводиться тільки до ідеологічних факторів, а являє собою правильно обрані пріоритети розвитку та їх успішну реалізацію. Досвід економічного розвитку «азіатських тигрів» доводить, що держава може здійснити «економічне чудо», здійснивши стрибок з країн третього світу у високорозвинуті. Наприклад, Сінгапур після постановки цієї мети досяг її через 30–40 років. Цим же шляхом йшла Малайзія, а Фінляндія за рівнем людського розвитку займає перше місце в Європі і поділяє перший рядок за рейтингом із Сінгапуром.

Подібне «економічне чудо» здійснила Ірландія, ставши на шлях інноваційної економіки. Головне завдання інноваційної економіки – не виробляти все нові й нові знання, а забезпечити сприйняття світового потоку знань і використання його з метою власного економічного і суспільного розвитку. У даному сучасному стані України слід думати не про те, як підтримувати систему наукових досліджень, а про те, як створювати механізми впровадження наукових досліджень у народне господарство. Тому модернізація економіки пов'язана з упровадженням інформатики [11; 12], про що свідчить О. Кивлюк.

У найближчі десятиліття у світі відбудуться зміни, що свідчать про принципово новий абрис світового розвитку цивілізації, в основі якого вирішальну роль у світовій економіці будуть відігравати і вже відіграють інформація та інтелектуальна праця. На економічний розвиток країн вирішальний вплив здійснюють високі технології, а висококваліфікована робоча сила стає головним фактором успішності економічного прогресу кожної держави. Ідеологія виступає як система раціональних репрезентацій, які вибудовуються навколо певного ядра й адаптують його до конкретних історичних обставин і завдань соціально-економічного розвитку.

Ідеологія інформаційного суспільства:

1) зумовлює перехід до світоглядних, філософських, культурно-аксіологічних характеристик інформаційного виду соціуму, в основі якого – вирішення завдань соціально-ситуативного характеру;

2) характеризується особливою побудовою, в якій можна виділити інтуїтивно-ціннісне ядро і блок раціоналізованих уявлень, що формуються навколо нього;

3) володіє механізмами стійкості плинності, зберігаючи базові характеристики світорозуміння інформаційного суспільства й адаптується до нових соціокультурних умов;

4) як поліаспектне утворення реалізується у всій сукупності репрезентацій культури, кожний елемент якої може відтворювати аспекти розвитку інформаційної культури;

5) характеризує розвинуті системи заходів щодо її актуалізації у свідомості громадян та міжпоколінської трансляції з метою залучення всіх громадян у систему інформаційного суспільства, щоб виступити системою благополуччя і захисту всіх громадян.

Формуванню ідеології інформаційного суспільства сприяли:

– у технічній сфері – широке впровадження інформаційних технологій у виробничому, економічному, діловому житті, системі освіти;

– в економічній сфері – перетворення інформації на товар та додаткову форму вартості;

– у соціальній сфері – розвиток інформації як головного фактора змін якості життя;

– у політичній сфері – доступ до різноманітної інформації, покликаної забезпечити на цій основі широкий обмін думками;

– у культурній сфері – обмін інформацією, що допомагає формувати відповідні норми і цінності, які відповідають потребам інформаційного суспільства.

В основі ідеології інформаційного суспільства – семіотика, що використовується у значенні «знакова система», яка функціонує як модельована система, за допомогою якої породжується актуальна інформація про світ. *Основні принципи семіотичного методу пізнання ідеології інформаційного суспільства:*

1) принцип предметності (всі висновки і гіпотези, що випливають з аналізу, відносяться до об'єкта аналізу); 2) принцип однозначності (заперечення застосування одного й того самого знаку до аналогічних предметів і ситуацій); 3) принцип взаємодоповнюваності (можливість заміни одного знаку іншим на основі смислової тотожності) [13].

Завдання дослідження – обґрунтувати методологічні виміри інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу до аналізу ідеології

інформаційного суспільства. Вони включають: дані, символи, знаки, повідомлення, знання, інформацію. Прослідкуємо еволюцію розвитку понять ідеології інформаційного суспільства.

Інформація, яка трансформується у знання, є прямим наслідком потреб людини, щоб ефективно діяти в оточуючому світі. При цьому людина повинна мати достовірні знання про предмети і явища, процеси і об'єкти, з якими вона взаємодіє, тобто чим більше інформації, тим більше знань має людина про себе і оточуючий світ. Чим більше інформації, тим більше знань і тим краще уявлення, тим успішніше буде діяти людина у зв'язку з діями, пов'язаними з цими об'єктами. Знання доцільно розділити на стратегічні, які можуть бути корисними в майбутньому, і тактичними, що відображають специфіку ситуації, що склалася в інформаційному суспільстві [3, с. 16–25].

Символ як концепт ідеології інформаційного суспільства (від грец. *symbolon*) – це знак, у найзагальнішому вигляді поняття, що фіксує здатність матеріальних речей, подій, а також чуттєвих образів виражати ідеальний зміст досліджуваного явища, відмінний від безпосереднього, чуттєво-тілесного буття. Загальновизнаного поняття «символ» у філософській літературі поки що не вироблено. У ХХ ст. спроба створення цілісної філософської теорії символу була прийнята Касіерером у «Філософії символічних форм», де був представлений феноменологічний аналіз різних культурно-символічних міфів (міфу, мови, науки) як форм зовнішньої маніфестації і самопізнання людського духу. Цікаве трактування символу подано у рамках психоаналізу, в контексті якого символ розглядається не як атрибут свідомої діяльності людини, а, навпаки, як єдина опосередкована можливість виявлення несвідомих начал в індивідуальній психіці та культурі. Цікавими в цьому зв'язку є ідеї К. Юнга, який постулює наявність унікальних образів-символів (архетипів) колективного несвідомого. Ряд важливих результатів, що стосуються природи символічних здібностей людини, були отримані школою французького структуралізму. Її голова Леві-Стросс виявив наявність елементів ізоморфізму між природними, соціальними і ментально-символічними структурами. Йому належить концепція існування особливої несвідомої логіки архаїчного мислення (логіки бріколажу), що базується на символічному відображенні й осмисленні реальності. Глибока розробка логіко-семантичних проблем символу і символізації (переважно на матеріалі природних і штучних мов) була розроблена школою неопозитивізму (роботами Рассела, Вітгенштейна, К. Поппера) і численними напрямками аналітичної філософії. Специфічні риси символічної реальності людини у сфері гуманітарного знання простежено філософською герменевтикою, перш за все визначним її філософом – Гадамером.

Семіотика інформації як основа ідеології інформаційного суспільства може функціонувати і не в знаковій формі, проте знакова структура інформативна, а це означає, що інформація детермінує новий аспект бачення семіотичних моделей. Знак – це те, що досліджується, і те, що одночасно є частиною пізнавального апарату. Інформаційні процеси, маючи у деяких формах типологічну тотожність з процесами семіозису, здатні привнести в семіотику критерії об'єктивного розмежування можливого і реального [4].

Достатньо навести визначення семіотики як науки про знаки, однак її швидкий розвиток з початку 70-х рр. XX ст. привів до значного розширення предмета: у теперішній час семіотика досліджує процеси людської діяльності, пов'язані з породженням знаків (семіозисом) та їх використанням в інформаційному суспільстві. Оскільки людина знаходиться у постійному і безперервному виробництві та споживанні знаків, то предметом семіотики є культура у найрізноманітніших аспектах її існування. На думку сучасних дослідників (У. Еко), семіотика готова до розділення її на цілий ряд дисциплін, зокрема на *теорію знакових систем* (власне семіотику) і *семіологію* – науку, що вивчає функціонування знаків в інформаційному суспільстві [5, с. 7–13].

Становлення ще однієї нової науки – інформаціології – відбувається з утвердженням інформації як глобального феномену високорозвинутого інформаційного суспільства. Уявлення про місце інформації при аналізі світу постійно поглиблюється, і сьогодні передача інформації мислиться як фундаментальна властивість матерії. Хоча кожний підхід демонструє свої завдання, насущною потребою нам бачиться не обґрунтування універсальності предмета, а спроба побачити закономірні зв'язки між генезою інформації та її функціонуванням, що дозволяє в подальшому мотивувати ідеологію нової науки з точки зору її цілісності. Евристичний потенціал семіотики у повній мірі відповідає поставленому завданню. Семіотика за короткий час уже пройшла у своєму розвитку декілька визначних етапів – від розробки методологічних схем до визнання семіотичних схем як об'єктивної реальності і до використання семіотичних концепцій іншими науками з метою легітимації власних перспектив розвитку.

Тому аналіз поняття «інформація» з точки зору смислового змісту повідомлення й отримання людиною нових знань властивий семіотичному підходові (чи семантиці), при якому досліджуються відносини повідомлення до тих свідчень чи знань, які вони виражають. У даному випадку розглядаються знакові системи як засоби вираження певного смислу, встановлюються залежності між структурою знакосполучень та їх здатністю створювати осмислені тексти. Розрізняють *логічну семантику* як розділ логіки, присвячений вивченню значень понять і суджень, а також їх формальних аналогів різних формальних систем,

і *структурну семантику* як розділ структурованої лінгвістики, присвячений опису смислу мовленнєвих ситуацій та операцій з ними.

У сучасному інформаційному суспільстві широко застосовується семантичний аналіз, що охоплює сукупність операцій, які слугують для представлення смислу тексту на природній мові та у вигляді запису на формалізованій (смисловій) мові. При цьому моделюється процес розуміння тексту людиною. Адекватне моделювання (повнота і точність перекладу з природної мови на семантичну) залежить від можливостей семантичної мови, розробки правил перекладу, точності співвіднесення одиниць природної мови з одиницями семантичної. Семантичний аналіз є одним із етапів автоматичного перекладу, у процесі якого семантична мова виступає у ролі мови-посередника. Різновидом семантичного аналізу є індексування в інформаційно-пошукових системах, тобто уявлення про зміст документів і запитів у термінах інформаційних мов [6].

На відміну від семантики синтаксичний підхід (чи синтактика) направлений на дослідження знакових систем з точки зору їх синтаксису, безвідносно до яких би то не було інтерпретацій чи проблем, пов'язаних із сприйняттям знакових систем як засобів спілкування та повідомлення. Предметом аналізу в даному випадку є: частота повідомлення символів, тобто знаків коду, зв'язків між ними, порядок слідування, їх структурна організація, правила побудови і перетворення висловлювань, за допомогою яких можуть формуватися повідомлення. У синтактиці повідомлення розглядаються як символи, абстраговані від змісту, смислу, а також їх практичної цінності для отримувача. Синтактиці на природній мові відповідає синтаксис.

Третій аспект поняття «інформація» в інформаційному суспільстві розглядається з точки зору прагматичного підходу (чи прагматики) і пов'язаний з дослідженням відношення отриманих свідчень безпосередньо до адресата. При цьому враховуються такі характеристики свідчень, як важливість, корисність, цінність, актуальність, що є важливими на шляху формування «суспільства знань» [7].

Наведені вище аналітичні підходи є предметом досліджень теорії знаків (семіотика), у якій знакові системи вивчаються на трьох основних рівнях: синтаксичному, семантичному та прагматичному. Інформативність повідомлень може оцінюватися на кожному з трьох основних рівнів семіотики. Сьогодні найбільш глибоко розроблена проблема синтаксичної оцінки інформації. Проблема аналізу інформації на рівні семантичного підходу достатньо складна і знаходиться на стадії методологічної розробки. При цьому слід відмітити, що достатньо універсальних та ефективних математичних засобів оцінки семантичної інформації ще не отримано. Дослідження прагматичного

аспекту інформації у зв'язку з відсутністю загальнонаукової теорії корисності чи цінності інформації в умовах інформаційного суспільства знаходяться на початковому етапі [8].

Згідно з нашими завданнями слід розкрити методологічні засади інформаційно-семіотичних вимірів інформації як головного модусу і тренду ідеології інформаційного суспільства. Виходячи з вищесказаного, дамо визначення поняття «інформація», що включає свідчення (повідомлення, дані) незалежно від форми їх представлення про осіб, предмети, факти, події, явища і процеси, що несуть нові знання, і є об'єктом отримання, переробки чи перетворення, збереження чи передачі за допомогою знаків, символів, умовних сигналів, технічних засобів. На нашу думку, поняття «інформація» слід уявляти з урахуванням динамічних властивостей, що розглядаються в моменти передачі інформації та її сприйняття. Наука, що вивчає кількісні та інші закономірності, пов'язані з отриманням, передачею, збереженням і обробкою інформації, називається теорією інформації (іноді теорією повідомлень). Згідно з даним визначенням теорія інформації – це розділ кібернетики, у якому математичними методами вивчаються способи виміру кількості інформації, яка включена у будь-яких повідомленнях, а також способи передачі, збереження і класифікації інформації як нового способу соціальної взаємодії [8, с. 3–11].

Існують різні погляди на співвідношення понять «інформація», «свідчення», «дані» і «знання» в контексті формування ідеології. В одному випадку стверджується, що знання – це організована, тобто осмислена, проаналізована, перероблена, узагальнена і класифікована інформація. В іншому випадку – інформація і знання розглядаються як синоніми, проте між знаннями та інформацією існує серйозна відмінність. Володіння інформацією нерівнозначне володінню знаннями, тому що знання завжди пов'язане із суб'єктом, який пізнає. Знання – продукт, який відображає будь-яку реальність у людській інтерпретації, тобто з оцінками і відношеннями до конкретного носія знання. Інформація є джерелом знання, інформація стає знанням у процесі вторинної сигніфікації. Дані є джерелом інформації, а інформація є джерелом знання. Інформація – це дані, що супроводжуються смисловим навантаженням, «інформація є дані, які були організовані і передані». Слід погодитися з тим, що інформація – це осмислені дані, а знання – це осмислена інформація. Справа в тому, що не будь-яка інформація є знанням, у той час як будь-яке знання перебуває в полі інформації. Інформація повинна перетворитися у знання, що, власне, і є основою гносеологічної функції ідеології інформаційного суспільства. Для нас важливим є розкриття цілей отримання інформації як головного модусу і тренду ідеології інформаційного суспільства, а саме пізнавальні, со-

ціально-поведінкові, художньо-естетичні, ігрові, управлінські, що виступають як фактор суспільних перетворень в Україні [20].

Ідеологія інформаційного суспільства постмодерністського дискурсу включає поняття «симулякр». Постмодерністська методологія виявляє внутрішню сутність стереотипів і стереопарадигм симулякрів як примітивних матриць, в основі яких – осягнення віртуально-ірраціональної реальності. Саме симулякри є одним із понять постмодерністської ідеології інформаційного суспільства, що представляють образ віртуально-ірраціональної реальності, яка відображає лише деяку правдоподібність оригіналу, але не є дійсним відображенням сутності дійсного образу інформаційного суспільства. Симулякри – це ірраціоналістично-трансцендентні образи-моделі, з якими також екзистенціонує індивід, проте вони являють собою пусту матрицю квазі-ідеології деструктивної реальності, стираючи відмінності між достовірною та ірраціональною (сурогатною) сутністю знання, призначеною для масової культури та споживацтва.

Таким чином, як **висновок** зазначимо, що ідеологія інформаційного суспільства має бути підпорядкована культурно-етичним і гуманістичним трансформаціям, в основі яких лежать дійсні процеси реалізації позитивної (гуманістичної) моделі трансформації сучасного соціуму, що в перспективі зможе привести наше суспільство на шлях інноваційного розвитку суспільства, використовуючи ідеологію інформаційного суспільства, в основі якої – антикризова стратегія, висока роль інтелектуального ресурсу у вигляді науки і освіти, побудова інформаційно-інноваційної інфраструктури, модернізація суспільства та використання ІТ-освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронкова В. Г. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего / В. Г. Воронкова // Антропологічні виміри філософських досліджень. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. ун-т залізн. транспорту ім. акад. В. Лазаряна, 2013. – С. 69–78.
2. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства / В. Г. Воронкова // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2015. – Вип. 93 (2). – С. 174–179.
3. Данильян О. Г. Інформаційне суспільство: морально-етичний дискурс / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань // Інформація і право. – Київ, 2014. – № 1 (10). – С. 16–25.
4. Данильян О. Г. Інформаційна картина світу як соціокультурна реальність / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : ВІР УАН, 2013. – Вип. 70 (№ 3). – С. 573–578.
5. Дзьобань О. П. Філософія інформаційного права: світоглядні й загальнотеоретичні засади : монографія / О. П. Дзьобань. – Харків : Майдан, 2013. – 360 с.

6. Данильян О. Г. Інформаційна картина світу в контексті перспектив сучасної науки й культури / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань // Інформація і право. – Київ, 2013. – № 1 (7). – С. 21–28.
7. Дзьобань О. П. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних із інформаційно-комунікаційною діяльністю / О. П. Дзьобань, О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. пр. / під ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2015. – Вип. 61. – С. 24–34.
8. Дзьобань О. П. Інформаційне суспільство як новий спосіб соціальної взаємодії / О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко // Прав. інформатика. – 2014. – № 1 (41). – С. 3–11.
9. Дзьобань О. П. Сучасне суспільство як суспільство з деформованою відповідальністю (за працею З. Баумана «Індивідуалізоване суспільство») / О. П. Дзьобань, Є. С. Мануйлов // Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Серія: Філософія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Харків : Право, 2016. – № 4 (31). – С. 14–326.
10. Дзьобань О. П. Формування інформаційної картини світу як результат відображення генезису базових форм буття / О. П. Дзьобань // Проблема інформаційного суспільства: соціально-правовий аналіз : наук. ст. та тези наук. повідомл. за матеріалами «Круглого столу», 28 лют. 2013 р. – Полтава : ТОВ «Фірма “Техсервіс”», 2013. – С. 26–36.
11. Кивлюк О. П. Аналіз наукових досліджень з проблематики пропедевтики інформатики в початковій школі / О. П. Кивлюк // Інформатика та інформ. технології. – Київ : Освіта України, 2006. – № 6. – С. 69–72.
12. Кивлюк О. П. Формування елементів комп'ютерної грамотності молодших школярів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Кивлюк Ольга Петрівна. – Київ, 2017. – 210 с.
13. Кириченко М. О. Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства / М. О. Кириченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. пр. / за ред. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя, РВВ ЗДІА, 2017. – Вип. 68. – С. 57–67.
14. Кириченко М. О. Концептуалізація когнітивно-комунікативних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі XXI століття: методологія дослідження / М. О. Кириченко // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Вашкевич. – Київ : Гілея, 2016. – Вип. 116 (1). – С. 137–141.
15. Максименюк М. Ю. Інформаційно-комунікативне суспільство як різновид складної соціальної системи і взаємодії / М. Ю. Максименюк, В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб. наук. пр.] – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2016. – Вип. № 66. – С. 266–278.
16. Прудникова О. В. Інформаційна культура інформаційного суспільства: філософський вимір / О. В. Прудникова // Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України

- ім. Ярослава Мудрого». Серія: Філософія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Харків : Право, 2016. – № 4 (31). – С. 44–53.
17. Прудникова О. В. Інформаційна культура віртуального простору: філософська рефлексія / О. В. Прудникова // Вісн. ХНПУ ім. Г. С. Сковороди «Філософія». – Харків : ХНПУ, 2014. – Вип. 42. – С. 136–147.
18. Прудникова О. В. Інформаційна культура в інформаційному суспільстві / О. В. Прудникова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7, Релігієзнавство. Культурологія. Філософія : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. П. Андрущенко. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 30 (43). – С. 159–166.
19. Соснін О. В. Інформаційно-комунікативний менеджмент: зарубіжний та вітчизняний досвід : навч. посіб. / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, В. О. Нікітенко, М. Ю. Максименюк. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського : Політехніка, 2017. – 316 с.
20. Соснін О. В. Проблеми зростаючої ролі інформаційно-комунікаційної функції держави в умовах інформаційного суспільства та шляхи їх вирішення / О. В. Соснін // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.] – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2016. – № 65. – С. 164–176.

REFERENCES

1. Voronkova V. H. (2013). Formyrovanye novoho myrovozzrenyya, novoho cheloveka, novoho obshchestva budushchoho. *Antropologichni vymiry filosofs'kykh doslidzhen' – Anthropological studies philosophical dimensions*. Dnipropetrovs'k: Dnipropetrovs'kyu natsional'nyu universytet zaliznychnoho transportu imeni akademika V. Lazaryana, 69–78 [in Ukrainian].
2. Voronkova V. H. (2015). Internet yak hlobal'na tendentsiya rozvytku informatsiynoho suspil'stva. *Hileya – Gileya*, 93 (2), 174–179 [in Ukrainian].
3. Danyl'yan O. H., Dzoban O. P. (2014). Informatsiyne suspil'stvo: moral'no-etychnyy dyskurs. *Informatsiya i pravo – Information and Law*, 1 (10), 16–25 [in Ukrainian].
4. Danyl'yan O. H., Dzoban O. P. (2013). Informatsiyna kartyna svitu yak sotsiokul'turna real'nist'. *Hileya – Gileya*, 70 (3), 573–578 [in Ukrainian].
5. Dzoban O. P. (2013). Filosofiya informatsiynoho prava: svitohlyadni y zahal'noteoretychni zasady. Kharkiv, Maydan [in Ukrainian].
6. Dzoban O. P., Kal'nyts'kyu E. A. (2013). Zarodzhennya kontseptual'nykh pidkhodiv do rozumynnya sutnosti i spetsyfiky informatsiynoho suspil'stva. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Yurydychna akademiya Ukrayiny imeni Yaroslava Mudroho»*. Seriya : *Filosofiya, filosofiya prava, politolohiya, sotsiolohiya – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine Yaroslav Mudry. Series: philosophy, philosophy of law, political science, sociology*, Kharkiv, Pravo, 5 (19), 3–15 [in Ukrainian].

7. Dzoban O. P., Sosnin O. V. (2015). Informatsiyna bezpeka: novi vymiry zahroz, povnyazanykh iz informatsiyno-komunikatsiynoyu diyal'nisty. *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi – Journal of Humanities Zaporizhia State Engineering Academy, Zaporizhzhya, RVV ZDIA, 61, 24–34* [in Ukrainian].
8. Dzoban O. P., Zhdanenko S. B. (2014). Informatsiyne suspil'stvo yak novyy sposib sotsial'noyi vzayemodiyi. *Pravova informatyka – Legal Informatics, 1 (41), 3–11* [in Ukrainian].
9. Dzoban O. P., Manuylov Ye. M. (2016). Suchasne suspil'stvo yak suspil'stvo z deformovanoyu vidpovidal'nisty (za pratseyu Z. Bauman «Indyvidualizovane suspil'stvo»). *Visnyk Natsional'noho universytetu «Yurydychna akademiya Ukrayiny imeni Yaroslava Mudroho». Seriya: Filosofiya – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine Yaroslav Mudry. Series: philosophy, Kharkiv, Pravo, 4 (31), 14–26* [in Ukrainian].
10. Dzoban O. P. (2013). Formuvannya informatsiynoyi kartyny svitu yak rezul'tat vidobrazhennya henezysu bazovykh form buttya. *Problema informatsiynoho suspil'stva: sotsial'no-pravovyy analiz: proceedings of the Scientific and Practical Conference. Poltava, TOV Firma Tekhservis, 26–36* [in Ukrainian].
11. Kyvlyuk O. P. (2006). Analiz naukovykh doslidzhen' z problematyky propedytyky informatyky v pochatkoviy shkoli. *Informatyka ta informatsiyni tekhnolohiyi – Information Sciences and Technology. Kyiv, Osvita Ukrayiny, 6, 69–72* [in Ukrainian].
12. Kyvlyuk O. P. (2017). Formuvannya elementiv komp'yuternoyi hramotnosti molodshykh shkolyariv. *Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv* [in Ukrainian].
13. Kyrychenko M. O. (2017). Informatsiyno-semiotychni vymiry informatyi yak holovnoho trendu informatsiynoho suspil'stva. *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi – Journal of Humanities Zaporizhia State Engineering Academy, Zaporizhzhya, RVV ZDIA, 68, 57–67* [in Ukrainian].
14. Kyrychenko M. O. (2016). Kontseptualizatsiya kohnityvno-komunikatyvnykh vymiriv ideolohiyi informatsiynoho suspil'stva u humanitarno-naukovomu dyskursi XX stolittya: metodolohiya doslidzhennya. *Hileya – Gileya. Kyiv, Hileya, 116 (1), 137–141* [in Ukrainian].
15. Maksymenyuk M. Yu., Nikitenko V. O. (2016). Informatsiyno-komunikatyvne suspil'stvo yak riznovyd skladnoyi sotsial'noyi systemy i vzayemodiyi. *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi – Journal of Humanities Zaporizhia State Engineering Academy, Zaporizhzhya, RVV ZDIA, 66, 266–278* [in Ukrainian].
16. Prudnykova O. V. (2016). Informatsiyna kul'tura informatsiynoho suspil'stva: filosof's'kyy vymir. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Yurydychna akademiya Ukrayiny imeni Yaroslava Mudroho». Seriya: Filosofiya – Bulletin of the National Law Academy of Ukraine Yaroslav Mudry. Series: philosophy, Kharkiv, Pravo, 4 (31), 44–53* [in Ukrainian].

17. Prudnykova O. V. (2014). Informatsiyna kul'tura virtual'noho prostoru: filofs'ka refleksiya. *Bulletin HNPU them. G. S. Skovoroda. «Philosophy»*. Kharkiv, KhNPU, 42, 136–147 [in Ukrainian].
18. Prudnykova O. V. (2013). Informatsiyna kul'tura v informatsynomu suspil'stvi. *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 7. Relihiyevnavstvo. Kul'turolohiya. Filosofiya – The scientific journal of the National Pedagogical University named after Dragomanov. 7. Religious Series. Culture. Philosophy*, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova, 30 (43), 159–166 [in Ukrainian].
19. Sosnin O. V., Voronkova V. H., Nikitenko V. O. et al. (2017). Informatsiyno-komunikatyvnyy menedzhment: zarubizhnyy ta vitchyznyanyy dosvid. Kyiv, Politekhnikha [in Ukrainian].
20. Sosnin O. V. (2016). Problemy zrostayuchoyi roli informatsiyno-komunikatsiynoyi funktsiyi derzhavy v umovakh informatsiynoho suspil'stva ta shlyakhy yikh vyrishennya. *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi – Journal of Humanities Zaporizhia State Engineering Academy*, Zaporizhzhya, RVV ZDIA, 65, 164–176 [in Ukrainian].

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИДЕОЛОГИИ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Кириченко Н. А.

Исследуемая проблема чрезвычайно актуальна в современную эпоху, требующую формирования идеологии информационного общества, которая должна играть конструктивно-мобилизирующую роль, перейти от насилия к мотивации и приобретению субъектности для всех. Предметом исследования является идеология информационного общества как сложный социальный феномен и динамический процесс. Вывод – формирование идеологии информационного общества может содействовать выводу Украины из кризиса, объединить нацию и способствовать инновационному развитию общества.

Ключевые слова: *идеология информационного общества, конструктивно-мобилизирующая роль, мотивация, субъектность, инновационное развитие общества.*

BASIS OF METHODOLOGY FOR FORMING OF THE INFORMATION SOCIETY IDEOLOGY

Kyrychenko M. O.

The article shows that the investigated problem is highly relevant in the modern era, which requires formation of ideology of information society, which should play a constructive

catalytic role, to move from violence to motivation and purchase of subjectivity for all. The subject of the research in this article is the ideology of the information society as a complex social phenomenon and a dynamic process. Research methods – informational and synergistic approaches that allowed us to deeply analyze this complex phenomenon.

It is shown that the ideology of the information society is a system of concepts-the ideas of paradigms in which discoursing conceptualized the relationship of individuals to the information society, which should be explicitate as a multifunctional model of social organization and interaction of individuals. The ideology of the information society positions the interests of social groups, including their values, ideals, norms, rules, guidance and development of this type of society and reflects organizational activity for extrapolation in social and individual consciousness of norms and values a culture of information intended for the development of social, political, and spiritual processes in the state.

The ideology of the information society reveals certain aspects and problems of information society, aimed at overcoming dogmatically-rigged and imaginary socio-existential forms of human existence in a virtual world. It is the process of evolution of ideas in the development of information society and the development of human consciousness, the formulation of common interests-needs in the state and programs of development of information society, the recognition of ideology as a set of principles and beliefs, which is based on information world-view as a social and cultural reality.

The information ideology is invited to consider how the concept of social development that guides individual, the image of the model in the unity of the social and spiritual processes. Based on the ideology of information society idea of information or informatization as the main principle conceptsphere companies, which reflects the social, philosophical, political, scientific aspects of the matrix development of the society, as well as the ideological and theoretical foundations.

It is proved that the search ideas of the information society taking place in Ukraine, industrial and technological backwardness from which the world's economic leaders is growing extremely fast. Quite complicated form is the search for ideas as identity in Ukraine. The idea of the information society as the highest form of development of society can unite people, especially young people, because informatization is involved in the majority of the population. The basis of the ideologies of the information society in many developed countries had measures in solving the tasks aimed at the initiation of faith in their own strength and creativity, moral, cultural and spiritual meanings of the life of the nation and people.

A separate space is devoted to the ideology of the information society, post-modern discourse, which includes the concept of «simulacrum». Postmodern methodology reveals the inner essence of stereotypes and simulacra stereopathy as a primitive matrices, based on the comprehension of the virtual-reality irrational. It simulacra is one of concepts of the postmodern ideology of the information society, representing the way the virtual-irrational reality, which reflects only some of the believability of the original, but is not a valid reflection of the essence of the actual image of the information society. Simulacra is irrational transcendental form of the model, which also coexists with individual, but

they represent an empty matrix of destructive reality, blurring the distinction between valid and irrational (surrogate) essence of knowledge intended for mass culture and consumerism.

It is concluded that the formation of the ideology of the information society can contribute to the exit from the crisis in Ukraine, to unite the nation and promote the innovative development of companies. The necessity of establishing the ideology of the information society is not only the possibility of solving certain problems of social life, but the possibility of further successful strengthening of social institutions and functions. The ideology of the information society should be subject to cultural, ethical and humanistic transformations based on the actual processes of implementation of positive (humanistic) model of transformation of modern society, which in the future will be able to lead our society on the path of innovative development, using the ideology of the information society, based on anti-crisis strategy, high the role of intellectual resource in science and education, building of information and innovation infrastructure, modernization of society and the use of it education.

Key words: *information society ideology, constructive and mobilizing roles, motivation, subjectivity, innovative development of the information society.*

